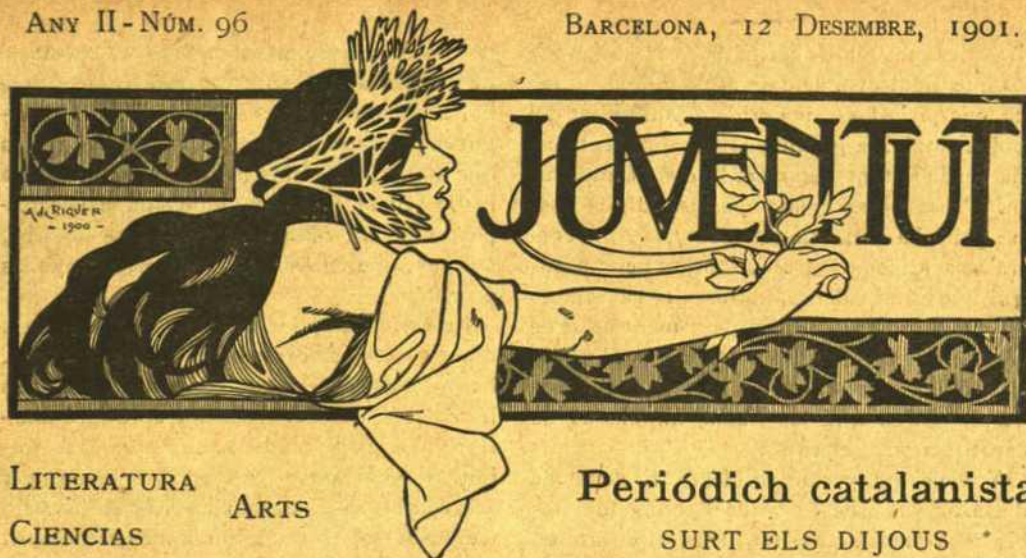

LITERATURA

ARTS

CIENCIAS

Periódich catalanista

SURT ELS DIJOUS

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

Plassa del Teatre, 6, entressol.

NÚMERO CORRENT. 20 CÉNTIMS

» ATRASSAT, AB FOLLETINS. . . 40 »

» SENSE FOLLETINS. 25 »

SUMARI:

TEXT: Manifest de la «Unió Catalanista» al poble català.—Circular de la Junta Permanent als periódichs adherits.—En Balma, per Narcís Vall.—La tomba, per Ignasi L. Brichs Quintana.—Controversia, per Ramon Pi.—Crònica d'Art, per F. Pujulà y Vallès.—Crepuscle, per Antón Busquets y Punset.—Ermete Zacconi, per Emili Tintorer.—Revista musical, per Joaquim Pena.—Contrast, per Enrich Paz Marcolló.—Homicidi, per Claudi Omar y Barrera.—Bibliografia, per Oriol Martí y G. Zanné.—Novas.

GRABATS: Retrato d'Ermete Zacconi, per J. Primo.

FOLLETÍ:

L'EMIGRANT, per A. Gual. Plech 19.

L'INSPECTOR AXEL BORG, per August Strindberg. Plech 19.

**LA UNIÓN CATALANISTA
AL POBLE CATALÀ**

La *Unió Catalanista* se considera obligada a fer sentir sa veu en aquestos dies en que corren de boca en boca, ja ab accents d'entussiaista adhesió, ja ab tons d'indignada protesta, las Bases de Manresa proclamadas per aquesta entitat en sa memorable Assamblea del any 1892. Si no més s'hagués retret lo nostre programa com a cosa secundaria d'un moviment polítich que no ha tingut per finalitat neta y declarada la reivindicació de la personalitat nacional de Catalunya, la *Unió* no creuria arribat lo cas de dirigir-se al

poble català pera expressar quin concepte li mereix aquell moviment en lo qual no ha intervingut perque s'aparta del criteri fixat en sas assembleas, que son lley y norma de tots los actes que realisa.

Las darreras eleccions de diputats y las de regidors han contribuït sens dubte a despetar las dormidas energias de molts barcelonins, encare que ells se fassin la ilusió de creure que son desvetllament no es degut a la idea catalanista sinó al ardent desitj que senten de disoldre certa colla de vividors que disposan a son gust de la vida politica y social de Barcelona, baix la direcció del cacich tot-poderós, escut y llansa dels governants de Madrid. Animada tantsols per aquell esperit patriòtich, la gran massa neutra ó retreta de lluytas electorals, alguns ciutadans desertors de la corcada politica del centre, molts d'altres que militan en los grupos extrems y una part d'adeptes a la *Unió Catalanista*, donaren son valió auxili als elements qu'en sa gran part havian treballat ab inteligencia en la invariable tasca de la *Unió* fins que la abandonaren pera seguir dresseras y viaranys que no considerarem práctichs pera conservar la santa integritat del nostre programa.

Més lo que comensá com protesta anti-caciquista ab tons d'atenuat regionalisme, ara

ha pres un color obertament catalanista. Y es que qualsevol acte de propaganda política en que's fassi una crida á la dignitat del poble catalá, fa germinar la llevor escampada desde fa tants anys per la *Unió Catalanista*. *Petita brasa crema una casa*, diu la nostra gent; ha bastat un estrident *¡viva foral* contra'l caciquisme pera que tothóm compregui que no hi valen paliatius, que cal remoure de soca arrel aquest depriment estat de coses, mitjansant la implantació total de las Bases de Manresa, y aixó ho han comprés á despit d'algú que las havia motejadas de constitució de per riure.

Y veus aquí perque la *Unió* té'l deber de declarar son criteri devant d'aquest inevitable *moviment que es tant més important en quant s'ha manifestat devant de las Corts espanyolas, entitat colegisladora que representa la opinió política del país... fabricada casi sempre pel govern que ha d'assegurar-se pera'l seu us una vistosa proporció de majoria y minorias.

Avans de tot, la *Unió Catalanista* se complau en proclamar una vegada més no sols la virtualitat dels principis continguts en las Bases de Manresa, sinó també la bondat de son criteri radical, del que es impossible separarsen sense perdres dins d'una boya, d'incertituds y divagacions.

Aquest criteri nostre va imposantse á tothóm, fins á aquells que se'n declararen contraris. Y si no, reparéu com los que parlavan no més que de descentralisació administrativa en sa migrada manifestació d'un concert económic pera la provincia de Barcelona, han demanat la autonomia, y no sols la administrativa sinó la política, y per ultim, prescindint d'anfibologies, s'han proclamat partidaris de las Bases de Manresa, y, cal dirho per orgull y satisfacció nostra, aquest procés l'han tingut que seguir los diputats regionalistas sense haver obtingut avans cap concessió ni cap promesa que ells creyan havian de ser los fets determinants de son evolucionisme en cada un de sos varis moments progressius. Ha succehit lo que esperavam: l'evolutiú plantejament dels nostres principis ha sigut denegat, y'ls diputats que avans tenian gran mirament en no més dirse regionalistas y ara ja's troban en lo cas de dirse catalanistas, s'han declarat partidaris

per boca de son portant-veu de lo essencial de las Bases de Manresa, sense que per arribar á tan simpática confessió los hi hagi calgut may cloure ab patriótica copdicia la mà que allargavan á tots los politichs; la mà ha restat buyda, y son afany no s'ha vist correspost fins ara ni ab un «Deu vos fassi bé, germá», que, si's diu de bon cor, de vegades aconsola.

La *Unió Catalanista* que en tots sos actes, que en totas sas campanyas de propaganda, ha predicat sense circunloquis ni atenuacions las disset Bases del programa aprovat á Manresa, que las aixeca ben altas pera que tothóm las conegui y cap persona nada, per respectable que sia, n'amagui ab sa figura ó n'enfosqueixi ab sa ombra la més petita part, ha vist ab gust l'acte realisat en defensa d'aquellas Bases devant de la representació legislativa, y per aquest motiu ha felicitat als esmentats diputats catalans en la persona de don Bartomeu Robert, qui ab gran abnegació s'ha llensat sol á la lluyta afrontant las iras de la turba parlamentaria, que no pot sentir com se predica la fi d'aquest sistema corcat y s'anuncia l'adveniment de las novas doctrinas que han d'assegurar sobre bases amplas y consistentes la vida autònoma de Catalunya.

En quant als efectes immediats d'aquesta campanya, no hem de fer sinó retreure la frase d'un diputat ministerial nascut á Catalunya, qui digué ab aprobació de tot lo Congrés: «no lograré res lo Catalanisme pel camí de la legalitat». Devant de la insensata actitud dels politichs centralistas, la *Unió Catalanista* deu reformar de nou lo criteri radical de la seva propaganda, cridant á son entorn á tots los catalans sense distincions ni categorias de classe, puig tots tenen lo dret y encare més, lo deber, de contribuir á la salvació de nostra terra. Los crida com los ha cridat sempre á tots los de bona voluntat, los d'esperit noble, los que estimin sa propia dignitat avergonyintse del rebaixament á que'ns portan á viure.

La unió es lo que salva als pobles. Pera aixó, pera unirnos tots, pera ser forts, units y agermanats, se fundá la *Unió Catalanista*. Tot conjunt d'homes que caminan atalayats á un fi portan una bandera; tota aspiració que vol ser realitat encarnada en una rassa,

escriu un programa. Nostra bandera es per nosaltres la millor del món, perquè es la de Catalunya; nostre programa, nostre credo de reivindicacions que may nos farà retallar lo centralisme, son las Bases de Manresa.

Catalans: Vos cridém avuy y no'ns cansarém de cridarvos sempre, fins que sentintvos catalans de cor y de pensament, vinguéu á confondreus ab nosaltres pera salvar á Catalunya.

Amunt los cors y Visca Catalunya.

Barcelona 6 de desembre de 1901.—Per la *Unió Catalanista*, la JUNTA PERMANENT:—Joseph M.ª Roca, *President*.—Marián Vayreda, *Vis-president*.—Oriol Martí y Ballés, *Tresorer*.—Agustí M.ª Gibert, Ernest Moliné y Brasés y Joseph Mallofré, *Vocals*.—Manel Rocamora, *Secretari*.

Al peu d'aquest Manifest, qu'ha sigut repartit profusament per tot Catalunya, hi figuran las Bases de la Constitució aprobada á Manresa y la llista de las associacions, agrupacions y periódichs que constituheixen la *Unió Catalanista*.

Després de publicat l'anterior Manifest, y en virtut dels comentaris irats é injustos que sobre'l mateix va fer el diari *La Veu de Catalunya*, hem rebut de la Junta Permanent de la *Unió* la següent Circular, que ateném com es degut, desistint de calificar pel nostre compte la conducta del esmentat periódich:

UNIO CATALANISTA

LA JUNTA PERMANENT ALS PERIÓDICHS ADHERITS.

Circular.

Havent llegit ab sorpresa'l desconsiderat article publicat en las edicions d'ahir nit y avuy mati del diari *La Veu de Catalunya* ab motiu de l'últim manifest de la *Unió Catalanista*, aquesta Junta Permanent, convensuda de que son anonim autor, al qui de tot cor perdona, si no está penedit d'haverlo escrit, tart ó d'hora compendrà la improcedencia de sas agressivas manifestacions, vos prega qu'en lo periódich que tan dignament dirigiu feu cas omis del esmentat article coo-perant aixís á l'obra que la *Unió* persegueix de no enfondir barranchs que'ns separin, sinó

de posar ponts que'ns uneixin á tots los que de bona voluntat defensém las Bases de Manresa.

Y aixó ho lograrà la *Unió* perquè seguirá fent lo sacrifici de son amor propi en favor de la Causa Catalana, confiant que'ls que avuy cegos, injustament la combaten, rectificaran sa conducta y acabarán per convencers de la rectitut en lo procedir y de la noblesa que informa sempre tots los actes de la *Unió Catalanista*.

Deu vos guardi molt anys.

Barcelona 9 de desembre de 1901.—P. A. de la J. P.—Lo President, *Joseph M.ª Roca*.—Lo Secretari, *Manel Rocamora*.

Senyor Director de JOVENTUT.

EN BALMES

Aixís com totas las ciencias en la llur part d'aplicació, ó práctica, no tenen altre objecte qu'aumentar el benestar del home, de la mateixa manera totas ellas, en la llur part especulativa, tendeixen al mateix fi, qu'es fernes coneixe no solzament las lleys que regeixen els fenòmens, sinó'l perquè d'aquestas lleys; es á dir, totas trevallen per trobar la causa primera que'ns dongui una explicació del Univers.

Las ciencias experimentals y d'observació ens han fet coneixe un gran nombre de lleys naturals, y'ls qui's dedican á n'aquestas ciencias dirigeixen els llurs esforços á demostrar aquestas lleys, ó sigui á deduhirlas d'alguns principis que, naturalment, tenen d'ésser hipotétichs. Malgrat aixó, la dedució satisfá tant el nostre enteniment per la certitut que porta en ella mateixa, que l'ideal dels homes de ciencia será sempre, com he dit més amunt, probar que las lleys de la Naturalesa's derivan totas d'un principi únich.

Es clar que la ciencia no arribará may á realisar aquest ideal, qu'exigiria, de part del home, una inteligencia infinita; però'ls qui estiman la veritat tenen la obligació de trevallar per'acostarshi tant com sigui possible.

Quan las ciencias experimentals y d'observació eran poch cultivadas, la Filosofia era la que tractava de donar una explicació dels fenòmens naturals, y avuy dia mateix,

aquesta ciencia s'esforça pera explicar la naturalesa íntima de las cosas que, si fos coneguda, ens donaria una explicació de tots els fenòmens del món sensible.

El descrèdit en que ha caygut la Metafísica es degut, segons el meu parer, a la pretensió dels filòsops de voler explicarho tot, es a dir, a refusar admetre que hi há qüestions que necessàriament están fora de lo que l'home pot conèixe.

Però encara que sigui aquesta la tendència més extesa entre'ls metafísichs, hi ha hagut entre ells alguns homes equilibrats qu'han sapigut dirigir las forses de la intel·ligència pera treuren el més gran profit, tot guardantse de voler resoldre qüestions inassequibles.

La nostra terra té la gloria d'haver produhit un d'aquests homes, que ocupa, o mereix ocupar, un lloch molt distingit entre'ls qui més han treballat per'augmentar els nostres coneixements.

En Balmes representa d'una manera admirable la unió del esperit pràctic y en el fons positivista de la nostra rassa, ab la reflexió verament científica, lo qual fa que'ls seus pensaments tinguin una gran profunditat sense degenerar may en utopies.

En la seva *Filosofia fundamental* analisa ab un acert sorprenent certas qüestions transcendentes; però no pretén de cap manera explicar l'últim *perquè*, sinó que reconeix modestament que aquest *perquè* no es altra cosa que la voluntat de Deu, solució que no satisfarà a molts sabis—jo ho confesso—però qu'es un exemple de modestia científica molt rara entre'ls filòsops, els qui, en general, creuen qu'en els llurs respectius sistemes tot s'explica.

En Balmes veu ab una claretat extraordinària'ls límits de la intel·ligència humana y'ls accepta ab resignació, convensut de que'ls esforços que fes pera traspasarlos no'l conduhirian a cap resultat positiu; però en las qüestions qu'ell considera assequibles a la nostra pensa, no hi plany el treball y las hi dona la solució qu'ell creu més propia, tot respectant las opinions dels autors que las han tractadas, més sens abandonar las sevas conviccions devant els llurs parers.

El seu admirable bon sentit que, unit a la reflexió, s manifesta d'una manera tan re-

marcable en totas sas obras, brilla d'un modo extraordinari en l'estudi de las qüestions pràcticas, y especialment en las que's refereixen a la conducta. El *Criterio* es un llibre admirable que tindrian de saber de cor tots els qui desitjan tenir principis fixos pera guiar-se en la pràctica de la vida. Las reglas y opinions que s'hi troban, com més s'aplican més exactas se veuen, y algunas d'ellas tenen una precisió tan extraordinaria y demostren un coneixement tan profund de l'ànima humana, que no's pot pas dubtar que'l qui las ha trobadas posseheix una intel·ligència molt superior a la de la majoria dels homes.

Si'ls pensaments d'en Balmes se distingeixen, en general, per la llur profunditat, el modo d'exposarlos es potser encara més admirable. Hi há un encadenament tan perfecte entre las ideas, las conseqüències están tretas ab un rigor tan extraordinari, que's veu d'una manera que no deixa lloch al dubte, que l'autor estava acostumat a la lògica inflexible de las matemàtiques.

En Balmes no emplea may las formas escolàstics, propias pera empresonar l'enteniment dins una xarxa de paraulas y fórmulas, però incapassas de fer conèixe la veritat més senzilla; y en lloch d'aquestas formas rígidas y buydas, s'esforça per'aplicar a las qüestions que tracta'l método més natural y al mateix temps més científich de las ciencias exactas.

El coneixement sòlit y profund que tenia d'aquestas ciencias no'l va deixar may caure en la vaguetat de pensament y buydor de la frase ahont van a parar, casi sempre, els qui volen fugir de las fórmulas encarcadas dels escolàstichs sense possehir coneixements verament científichs que donguin substancia a n'els llurs pensaments y vigor a la exposició.

Els qu'estimém Catalunya y treballém pera que sigui gran y digna, tenim d'estudiar las obras del nostre filòsop, en las quals hi há molt per aprendre:

El Catalanisme—diguemho ab franquesa—ha donat poca importancia a las qüestions científicas, o al menys, no las hi ha donat la que mereixen. Y s'ha de tenir en compte que'l nostre temps se distingeix precisament pel cultiu de totas las ciencias, lo que fa

que'ls que vulguin anar endavant tenen de dedicar las llurs principals energies a la ciencia.

Es clar qu'en l'estudi que convé que fem tots de las obras del nostre principal pensador, no podém veure certas qüestions de la mateixa manera qu'ell las veyá; perqu'es evident que nosaltres, pertanyents a una generació que té uns ideals molt diferents dels que dominaven en la societat en que vivia Balmes, no podém de cap manera acceptar algunas teorias, impropies de l'època en que vivim; però, consideradas en conjunt, las sevas obras contenen un gran nombre de veritats que proban la extraordinaria inteligencia del llur autor, qu'es, sens dubte, la personalitat científica més remarcable de Catalunya.

NARCÍS VALL.

LA TOMBA

NOTAS ÍNTIMAS.

No puch seguir... La vida que marcím entre aquestas parets es malaguanyada. Semblém homes dolents que'ns amaguém de la humanitat per haver fet un crim...

¿Crim?...

Si: el crim ja l'havém comés al atentar contra las lleys de Natura pera empresonarnos ó sepultarnos en vida ab la deria de servir a un Deu que també podriam servirlo sens haver de petjar els llandars d'un cementiri de vius.

El cervell semblava partirsem; desvariejava com un boig; després una suhor freda com el marbre traspuhava per tot mon cos, preludi del abatiment en que quedava després del deliri.

Y al calmarme, per consol, obria qualsevol llibre, estudianthi ab l'afany de poder descobrir nous camins de la ciencia, no pera llenzarne llurs resultats als quatre vents, no; ni tan sols sortia de mon hostatje, que se'm figurava sepulcre del cos y de l'ànima.

Quánts cops las havia llegidas las cartas únich recort de ma vida al món!

Las tenia ben guardadas dintre un calaix

perque'l baf del convent no las fes fonedissas.

Cartas d'una joventut esbojarrada, recorts d'un plaher, anyoransas d'una estimació, enfilall de desenganys, sobre'ls que hi surava'l recort d'una dona, d'una dona que, veyentme malalt y enfebroisat d'amor, m'havia deixat pera casarse ab un altre!

Y ella no podia casarse; que jo, per ella, fins vaig abandonar la casa dels que m'engendraren; fins un fratricidi mon esbojarrament va cometre, estimbant al germá no més per la temensa de que volgués robar-me mon tresor. Ella no podia casarse: qu'en sas entranyas hi duya carn de ma carn!...

Semblava que tot hagués sigut somni, il·lusions!...

No ho eran d'il·lusions; era la realitat que'm despertava. Y una veu ressonava a dintre meu clamant venjansa.

No sé si va passarme com al vaixell qu'en mitj de la tempesta, perdut l'estel de navegar, un'altra embarcació li allarga la corda de salvament, ó si la xarxa de l'aranya va empresonarme entre sos teixits com débil mosca... no ho sé.

Qui sab si varen salvarme pera combatre a aquesta humanitat... No, combátrela no: seré sa victima.

Els cants que ab tots mos companys del lloch de repós enlayro al Deu nostre, que desde son reyalme'ns compadeix, me semblan com un plany ab que pidolém llibertat. ¿Llibertat? Si fossim lliures podriam servirlo escampant las bonas obras per las ciutats xorcas de virtut, en lloch de pregarli per'amagarlo dels que no'l creuhen ni'l coneixen tan sols.

Aquells que'ns desconeixen y veneran nostra vestidura, no saben si dins d'ella s'hi axopluga l'home bo ó el dolent; veneran tan sols nostra vanitat. Demá qu'abandonessim aquest casal situat al cim de la montanya, n'estich segur de que foram senyalats com malfactors, sense pensar que aquellas parets cegas las cercarem pera espíar, molts, alguna malifeta... sense recordar que quan hi anava, fins a nostre pas queyan agenollats!...

El primer raig de sol, nosaltres, com alosa

matinera, ja l'ovirém al lluny... Es l'única alegria que'ns resta.

Sempre cel y terra; al lluny turonells á quinas faldas s'hi adormen pobles y més pobles...

Jo las havia creuhat aquellas serraladas, bategant el calor del astre per demunt de mas espatllas. Jo cercava aquest cimall que'm semblava de goig y d'alegria, y qu'albergava la eterna tristesa del cor.

El convent rónech y vell es la tomba silenciosa y solitaria.

Algún cop el caminant curiós aixeca'l pesant ferro de la porta, y sos truchs ressonan perdentse entre'ls corredors del palau del silenci y la oració.

Llavors tots inconscientement treyém el cap per nostre portalet, volent veure á n'aquells esgarriats caminants que trenquen nostre silenci.

El meu cor si que'ls enveja als germans de llunyas terras!... Son lliures com l'oronel que sempre corra creuant cimalls y més cimalls...

A mi ja'm plau, m'hi he acostumat pensant en el jorn de dar l'adeu al casal. L'avuy empeny al demá, y ara ja faig com l'esclau...

No més m'angunio quan entra un nou company dintre aquestas parets enlayradas al cim de la montanya, que, per mi, no son altra cosa que nostra tomba.

Oh fanatisme que'ns empenys, tu mateix creas els enemichs més grans que pot tenir aqueixa humanitat!...

IGNACI L. BRICHES QUINTANA.

CONTROVERSIA

La publicació en aquesta revista del treball *Salvas redemptoras*, d'en Pere Colomer y Fors, ha donat lloch á que posteriorment apareguessin en aquestas mateixas planas altres articles dels senyors Arnau y Planuch, tots ells referents al problema obrer, problema que, en son avens, s'ha donat á conèixe á molts que no son obrers manuals, però que precisament son els que ab més inteligen-

cia poden estudiarlo y més fàcilment poden arribar á la solució, orientant á la classe obrera.

D'uns quants anys á n'aquesta part, els que paran atenció en el moviment obrer poden haver observat lo molt que s'ha difundit la idea que'ns ocupa, y casi m'atreiria á assegurar que si'ls obrers no visquessin en l'estat d'ignorancia, perillosa per cert, en que viuen, sols faltaria trobar una idea, un medi segur d'agruparlos, pera donar la humanitat aquest gran pas.

Convinch ab el senyor Arnau en que las societats de resistencia adoleixen d'un mal fonamental, tota vegada que'l seu fi no es altre que'l de millorar las condicions del treball, y això no basta per arribar á la emancipació. Avuy, ab las aspiracions del obrer, encara que vagas, las societats de resistencia, com á solució al problema social, no poden servir més que com á medi de comunicació mutua.

Y això ho han comprés molts, y això á mon entendre ha fet parar l'atenció en las societats cooperativas de treball y de consúm fins al punt de que'ls seus partidaris las admetin com á solució pacífica y natural al problema plantejat per l'obrer.

En aquest punt concret no puch, com el senyor Planuch, estarhi conforme.

Las societats cooperativas podrán ésser un lenitiu als mals que sofreix la classe treballadora, may una solució al problema social per arribar á la emancipació. Per medi d'aquestas associacions podrán els treballadors d'una fàbrica repartirse'ls beneficis del fabricant suprimint, podrán comprar els queviures en iguals condicions, però no cubrirán ab això las necessitats de la seva vida.

Haurán de pagar al llogater del pis, haurán de pagar las visitas del metje, haurán de pagarho tot...

El director d'un taller será pagat espléndidamente, y'l peó cobrará menos que un fadri y aquest menos que'l quefe de secció; y podrá donarse'l cas de que las necessitats de la vida siguin majors en el peó qu'en el director, y majors en el fadri qu'en el quefe de secció.

Y las fàbricas de societats cooperativas de distintas poblacions ¿no sostindrán las sevas competencias en els mercats?

Haurán suprimit el burgés individuú, però haurán creat el burgés entitat.

Seguirán sent esclaus.

Y aquestas associacions que suprimeixen el burgés pera serho ellas, y qu'en la seva vida interna reconeixen classes quan el problema social va á abolir-las, ¿han d'ésser admesas com á solució á dit problema?

Ni soch contrari de las societats de resistencia, ni soch contrari de las societats cooperativas. Entench que deuen subsistir, per ésser un dels factors principals pera la solució del problema social; sobre tot las de resistencia, que prenent necessariament un nou rumbo, han d'ésser el punt de sortida per arribar á la emancipació.

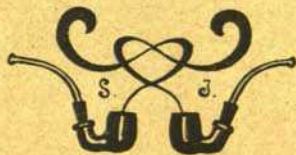
Las societats cooperativas, sobre tot las de treball, poden, si, establirse y fomentarse, tan sols sia per'habituat al obrer al cumpliment dels devers y al exercici dels drets que'l regim de la nova societat ha de fer indispensables pera'l bon ordre y la equitat que son de justicia, y per'alentar-lo á anar de més á més.

Las societats de resistencia, pera resoldre'l problema social, ahont han de dirigir la mirada es á la instrucció de la infancia, y pera obtindre-la es necessari que aquestas societats, qu'avuy sols van á la millora moral y material del obrer dintre del actual regim social, estableixin escolas, donguin el programa al mestre, en quinas assignaturas hi figuri un catecisme per medi del qual puga inculcarse en el cervell de la infancia la cobardia qu'es viure esclau del jornal y morir d'anèmia per falta d'aliments necessaris al cos, al mateix temps que'ls obri'l cor als sentiments d'amor al proxím, base fonamental pera la nova societat.

Quan aquesta infancia arribi á major edat, no hi haurá qui l'aturi en son avens.

Aquesta, en mon concepte, es la solució. Lo demás es perdre'l temps, convertint el problema social en problema etern.

RAMÓN PI.

De las frases fetas un no pot sustréuressen, per més esforços que fassi. No té res d'extrany, donchs, que tituli aquestas quatre ratllas *Crónica d'Art*, sent aixís que de lo que menos ellas tractarán será de materia artistica. Efectivament: no pot considerarse artistic lo que's fa objecte de comers y, lo qu'es més, ha sigut elaborat ja ab la finalitat d'ésser venut, no ab el desinterés qu'han de tenir totas las obras que tendeixen á la Belleza. M'haig de limitar, donchs, á donar compte d'un aplech d'obras aquesta setmana exposadas en un dels establiments de quadros d'aquesta ciutat, en primer lloch pera no tren-car sobtadament la costum de la ressenya pura, y en segón lloch, pera no fer divagacions a propòsit d'obras que no valen la pena.

No son pas aquestas obras de xicots que comensan y vacilan, sinó d'autors acreditats ja com á mestres, y acceptats pel públich, entenent pertal fins els que tenen á son cuydado la direcció intelectual del poble senyalant lo bo y lo dolent pera pulir el criteri. Son els autors pera *boudoirs*, qu'han sapigut sotmetres algust de las classes directoras, forsa dolent per cert, però exercit ab el dret que dona la posessió de la moneda.

D'aqueixa sumisió, que sempre's manifesta en els que, faltats d'alas, no poden tren-car lliurement la volada, n'ixen obras com las que's poden contemplar á ca'n Parés. Obras elaboradas en el fons del taller, sense cap reflexo de la llum de la Naturalesa; obras pintadas ab els colors de la ficció y'ls pinzells del amanerament; obras no sugeridas per la observació ni creadas per la voluntat dels autors, sinó fillas absolutes de la degeneració artistica d'un públich que's paga ab carns de carmetlo y naturalesa de paper d'estrassa.

Verament desconsoladoras son aqueixas exposicions com la que'ns ocupa, en la que prenenhi part tots els mestres no se'ns dona ni un sol reflexo de veritat y de Belleza. Si no estiguéssim convensuts de que altres artistes tenim plens de sava y de convicció, diriam que l'Art en nostra terra está completament degenerat. Passém una rápida ullada per sobre dels exposants.

Son aquests: en Cusi, ab una dona (la eterna dona sens ossos ni músculs á que'ns té acostumats) ab una dona en un palco del Liceu. Tot aixó ho suposém per la forsa de la convenció, ja qu'en el quadro no s'hi esbrina ni la existencia de la més petita veritat que'ns dongui compte de la realitat. En Tamburini ab sos etèrns quèntos blaus, telas de la vora del foch, ab clarors de cel-obert cap al tart y ab pegasas que *ninfejan* y cignes de porcellana. L'Urgell ab sos cementiris verament d'ultra-tomba, vull dir d'ultra-

Naturalesa... ¿A què seguir anotant?... Son ells els mestres, y no's salvan del gran desastre qu'entranya tota la Exposició. Els al tres que no son mestres coadjuvan á la cayguda. Y sols uns pochs d'entre aquests ens donan un xich d'esperansa y de confiança en que no tot está perdut. En Graner ens deixa veure un pati forsa lluminós y sentit; el noy Urgell una nota sumament simpática, y en Vilallonga uns estudis del natural que denotan en ell un ferm amor á la Naturalesa.

Y prou: á tot aixó queda reduhit el *parto* de tota una Associació d'artistas y literats. Ella, sa exposició, com todas las que's fan prenenthi part una aglomeració d'autors de tendencias contraposadas, ens sugereix una munió de divagacions qu'explanarém pròximament en una serie d'articles, donchs ja es hora d'acabar ab la prostitució que's fa del Art y ab la creencia de que tothom accepta com á bo lo que sols es bo al criteri de la gent sense gust ni instrucció artística.

F. PUJOLÀ Y VALLÈS.

CREPUSCLE

Fins á aquest jorn, ma dolça vida,
ha estat de nit dintre ton cor;
fins á aquest jorn que s'ha esbargida
ab el crepuscle del amor.

Cóm hi floría en ta consciencia,
ab la claror que no era llum,
aquella flor de la ignocencia
qu'ha regalat tan bell perfum!

Jo la flayrava y tu, distreta,
may t'espillares en mos ulls,
y voleyavas tota inquieta
y m'encisavan els teus rulls.

Temps benehit bé prou qu'ho era,
y fins has dit qu'ho fou de pau;
amor: trobante en primavera,
aquell misteri no t'escáu.

T'has feta gran, forta y hermosa,
entre montanyas respirant,
y aquest posat de vergonyosa
ara ja en bé no te'l pendrán.

Alsa la testa, 'ls ulls enlayre,
fes qu'esbategui ferm ton cor;
ja de viola no es ta flayre,
poncella-rosa del amor.

Ara'l crepuscle bell t'esmalta
fugint estrelles á tot vol;
quan posaré un bes en ta galta,
esclatará potent el sol.

Sol del amor, sol de la vida,
temps há qu'espero ton encís;
quín goig durá la gran florida
assahonada ab son somris!

Mentre esperém aquest gran día
que'l nostre amor coronará,
assadollemnos de poesia,
puig som al temps del festejá.

Tongada dolça y armoniosa
qu'esperuguida has assolit;
creyas avans ésser ditxosa
sens la ventura haver fruhit.

Ab la esperansa assoleyada
del pler immens tan desitjat,
viurás felís y enamorada,
que't riurá un cel asserenat.

Y cada festa á las moreras,
al contemplar sardanejant
l'esplet d'amigas falagueras,
tos ulls blavenchs espurnarán,

puig te plauría la ventura
pera tot sér de tu estimat...
Que n'ets de bona criatura,
y que á bella hora't so trobat!

Y si l'amor veus en celatje,
te'l mostrará pla escotorit
aquell anell de prometatje
qu'encercelará ben ferm ton dit.

ANTÓN BUSQUETS Y PUNSET.

ERMETE

ZACCONI

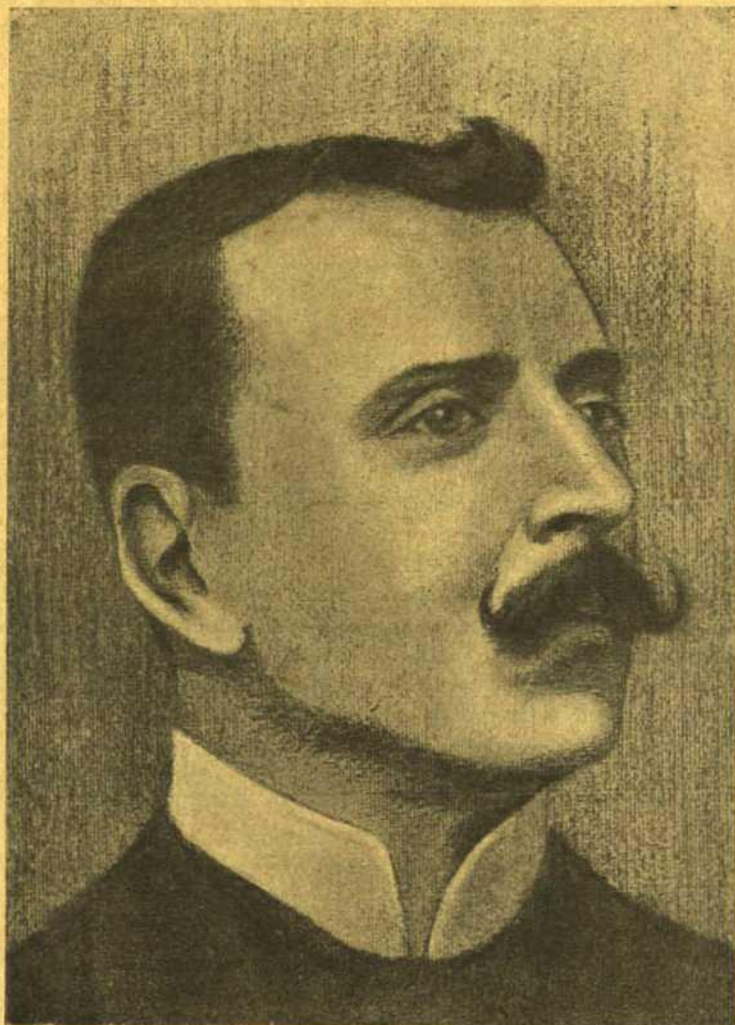
Sols ne podém parlar per referencias; lo que fa que, avuy que tant s'exagera en un ó altre sentit, fins parlarne aixís resulti aventurat.

En Zacconi, conegut y aplaudit pels públichs més cultes d'Europa y América, té, no obstant, molts censors. «Fins en la mateixa Italia — diu un escriptor francès bastant discret (1) — hi troba violents detractors: se li retréu, per exemple, *el complaures massa en estudis patològichs; el rebuscar la veritat material; l'haverse consagrat d'una manera massa complerta al repertori d'Ibsen, en el que sobressurt*. Pel contrari, altres — y son moltíssims — l'aixecan fins als núvols.—

Els càrrechs que volen ferli's primers, més que'l fanatisme incondicional dels segons, ens fan simpática la figura del modern actor italià que, al publicar-se aquestes ratllas, segurament haurà ja debutat á Barcelona.

Ja'ns vagará de donar nostra impressió imparcial. Mentres tant, alguns datos de la vida artistica d'en Zacconi creyém que serán del agrado de nostres lectors.

Com la Duse y com tants altres actors italians, en Zacconi es un *enfant de la balle*, es á dir: un fill d'artistas qu'ha viscut tota la vida sobre la escena. Nasqué á Montecchio'l dia 14 de setembre de 1867. A set anys ja

feya un paper en els *Dos sargentos*, á dotze portava las cartas, y á catorze ja s'arriscava en petits papers de galán jove.

Tot seguit comensa la vida nómada, característica dels cómichs italians, fent tota mena de papers y canviant tot sovint de companyia. Més tart se'l troba á Cannes fent ja de director y primer actor, y en 1884 entra de primer galán jove en la companyia d'en Giovanni Emmanuel, mestre també de la Reiter.

Fins alashoras havia ocupat un lloch secundari en totas las companyias; sa personalitat no s'havia afirmat encara, lo qual se deu á la naturalesa especial del seu temperament artístich, quina qualitat preponderant

(1) Henry Lyonnet: *Le Théâtre en Italie*.

es, segons un biògraf seu (1), *ésser natural*. Pujà poch a poch els grahons de la fama, perfeccionantse paulatinament. La seva revelació no fou instantània, y sols ab laboriós treball y estudi ha lograt exercir sobre'ls públichs una sugestió y una fascinació qu'arriban en ocasions a produhir delirant entusiasme.

Aixís, donchs, sols desde'ls anys 1884 a 1886 comensa en Zacconi a fixar l'atenció del públich italià; y en 1887 el ja vell Cesare Rossi'l pren en sa companyia com a primer actor absolut.

Alashoras comensan las críticas y las censuras. En 1891'l trobém ab la Virginia Marini interpretant magistralment *Gringoire*, de Banville, y'ls *Espectres*, d'Ibsen (el seu gran triomf), que representa per primera volta en el teatre Manzoni de Milán. Ibsen sols era conegut alashoras a Italia per *La casa de ninas* ab gran indiferencia del públich, tanta, que's deya del seu art: un art pera «casa de bojos». Ab els *Espectres* en Zacconi impresioná fortament en el primer acte, emocioná en el segon y fasciná en el tercer. En tal nit en Zacconi fou consagrat com a *gran artista* (2).

A ell, junt ab la Duse, deuen els italians el coneixe aviat l'Enrich Ibsen, y ell primer que ningú representa la *Potenza delle Tenebre*, de Lleó Tolstoi, ab éxit colossal. Al poch temps dona *Pane altrui*, de Tourgueneff, y triomfa ab *I Disonesti*, d'en Rovetta.

Després (ilusions d'un apóstol del art!) vol formar una companyia model, y s'associa ab un tal Libero Pilotto, que tenia diners. Volgueren formar una companyia segons las concepcions modernes y ab elements *MASSA artistichs*. La lluyta fou desesperada, y al fi, després de mil vicisituds, lograren triomfar. Llavors fou quan en Zacconi doná a coneixe *Anime solitarie*, de Hauptmann, que cap més actor s'atreu, després d'ell, a representar.

Tot lo qu'es art l'entussiasma, y aixís el trobém a Nàpols en un gros conflicte. Un dels primers pensadors italians, en Giovanni Bovio, li dona un'obra, *Christ en la festa de Purim*. Bisbes y cardenals s'esveran, y logran

que l'autoritat suspengui las representacions. «Aqueix petit quadro—escribia en Zacconi a un amic seu—es una maravella d'art literari y d'art escénich, y m'enamora perque en el dialèch entre Maria y Judas hi há quelcòm que'ns abstréu del teatre.»

Altres autors del Nort entran per ell a Italia: Strindberg ab el *Pare* y Langmann ab *Bartel Turaser*. Però al mateix temps no descuyda'l teatre italià de repertori, y aixís representa'l *Nerone*, d'en Pietro Cossa, d'una manera admirable, no sense sorollosas protestas dels aficionats a sentir *cantar* els versos. Ell se concreta a dirlos.

Ademés d'aquestas, sas millors creacions son: el Corrado de la *Morte civile*, *Le gelosie di Lindoro*, comedia en tres actes d'en Goldoni, *Kean*, *L'Ami des femmes* d'en Dumas, el *Hamlet* y casi bé totas las demés obras de Shakespeare.

El biògraf de qui hem pres notas declara que una de las primeras qualitats d'en Zacconi es la modestia. —«Podéu—diu—passar tot un dia ab en Zacconi, y ab prou feynas el sentiréu parlar d'ell una o dugas vegadas».

En 1899 un aconteixement teatral comúu tota la Italia. Els dos grans noms de la Duse y en Zacconi, els dos grans actors, se reuneixen pera una excursió artistica. La *tournee* fou un éxit colossal pera tots dos, y si las obras escullidas foren objecte de vivas discussions, el seu treball d'actors no meresqué més qu'entussiasmas aplausos.

A Austria, a Alemanya y a Russia, la visita d'en Zacconi es sempre un aconteixement. A Fransa y a Inglaterra creyém qu'encara no hi ha estat. A nosaltres, després d'entussiasmar als madrilenys y portuguesos, ens visita en plena gloria. Tant de bo que'l concepte que d'ell tenim format s'engrandeixi encara, un cop l'haguém vist representar!

EMILI TINTORER.

(1) *Ermete Zacconi. Appunti di Enrico Polese. S. Milan Colombo e Tarra, 1898.*

(2) *Ermete Zacconi, per Enrico Polese.*

REVISTA MUSICAL

SIEGFRIED.

Còm varem gosar la nit del darrer dispaite en el Liceu! No era aquest goig producte directe de la contemplació de l'obra artística que's representava, sinó més aviat reflexo de la impressió qu'ella produhia en nostre públich. Un obra com *Siegfried*, que tothom creya coneixe per las representacions donadas l'any anterior, resultava desconeguda, apareixia musicalment nova, y l'audiició d'enguany revestia's caràcters d'un verdader *estreno*. ¿Teniam ó no teniam rahó, senyors liceistas? Bé ho demostrá que la teniam el públich en pes ab la manera com aculli l'obra, ab las merescudas ovacions que tributá al mestre Fischer, y ab els comentaris que's feyan en els intermedis respecte de la revelació wagneriana que pera la casi totalitat de concurrents s'estava verificant.

L'èxit de *Siegfried* ha sigut la justificació millor que podia tenir nostra extensa campanya d'ara fa un any contra aquella gran profanació que llavors ab dita obra's va cometre. Tot aquell apassionament, totas aquellas exageracions que alguns ens retreyan, quedan desvanescudas ab sols assistir á l'actual representació y comparar els grans erros que varem senyalar al pobre Mertens (que al cel sia) ab la interpretació obtinguda en mans del mestre Fischer. Prou las ha comparadas el públich abdugas interpretacions, y prou consensu ha quedat de que aixó es radicalment diferent d'alló. Y aixó es precisament lo bo y l'legítim, es clar y net lo que Wagner va escriure.

Peró ademés de la revelació de l'obra de Wagner hem tingut també la veritable revelació del director d'orquestra wagneriá que hi há al Liceu aquesta temporada. Al cap y á la fi se'l ha comprés á n'en Fischer y se'ns ha donat també la rahó en aquest punt. Com á tal varem presentar-lo al públich avans de debutar, tot dubiant de que'l medi anti-artístich en que devia donarse á coneixe li permetés posar de manifest sos indiscutibles mérits devant de nostre públich; més lo qu'en realitat val, tart ó d'hora sura, y aixis ha sigut. Avuy ja ningú dubta de qu'en Fischer sia un mestre wagneriá en tota la extensió de la paraula, y'l primer que, en tal concepte, hem tingut en la orquesta del Liceu.

¿Qué ha fet el mestre Fischer? Res y tot. Si analisém son treball y, seguint la costúm, distingim entre la execució y la interpretació de l'obra, veurém que ditas apreciacions extremes hi tenen aplicació perfecta. En Fischer, aclimatat ja en aquell ambient tan oposat al seu modo d'ésser y de sentir, ha prescindit de detalls y deixant de banda'l treball tan improbo com inapreciat de la de-

licadesa en el fraseig, del puliment en la dicció, de la filigrana en la expressió, s'ha concretat á fer cantar els temas tal com es degut, á fer dir á la orquesta's *forts* y's *pianos* tal com estan escrits, á marcar del primer al darrer temps ab una precisió y exactitut insuperables, y á posar de relleu sempre la linia general de l'obra y sa compenetració absoluta en tot moment ab el pensament del compositor.

En la claretat d'exposició, en la vivesa y entussiasme que constantment requereix l'assumpto, en els encertats efectes de clar-obscur y en la grandiositat dels passatjes qu'ho demanan, es ahont la batuta d'en Fischer principalment ha triomfat ab els elements que's trobavan á sas ordres, infundintlos hi una empena y una veritat á que no estavem acostumats. Descomptant tots els innombrables defectes del *Siegfried* que fins ara'l públich coneixia, n'hi havia un de capdal: la falta de vida en una obra que constituheix el més potent esclat de vida que jamay s'hagi dut á la escena. Y aquesta vida l'hem trobada ara d'un cap al altre d'aquell primer acte, avans tan mal comprés, desde la entrada de Siegfried fins al cant del viatjer, á la escena del terror de Mime, á la descripció de la por y al esclat victoriós del final, conduhit de manera tan admirable, qu'es de las situacions que'ns han produhit la perfecta emoció de l'obra.

En tot l'idili del bosch s'hi ha vist també major vivesa d'expressió, y més clar-obscur en las tan delicadas melodias, principalment en el cant del aucell, que resulta d'un efecte imitativu molt més exacte, per l'animació en el moviment que'l mestre li ha donat. Peró encara de més sorprenent efecte ha sigut la escena dels dos nibelungs, executada ab un relleu tan extraordinari, que l'ha feta nova del tot; com nou ha semblat el combat ab la fera y'l final del acte. El diálech de Wotan y Erda ha trobat en la orquesta, si no una execució del tot pulida, una interpretació molt més grandiosa, y la grandiositat ha augmentat encara donant las proporcions exactas á la imponderable escena del desvetllament de Brünnhilda y á la escena d'amor que clou l'obra ab son inmens himne de joya.

Llarch fora referir els centenars de passatjes ahont en Fischer ha posat las cosas al seu punt. Sa interpretació, repetim, ha de pèndrela'l públich com la més fidel que pugui sentir, y tenirla ben present pera lo successiu. Si de teló endins las cosas haguessin anat d'igual manera, la critica més severa podria senyalar en el *Siegfried* actual l'adveniment d'una era nova, en que las fins ara funestas equivocacions vinguessin substituïdas, no per la perfecció que ningú demana, sinó pel respecte que té dret á exigir tot qui hagi penetrat en l'esperit d'aquestas crea-

cions. Enteneuho bé, els que ab gens sana intenció tot ho tergiversen: lo que volém no es cap sucursal de Bayreuth, volém sols *respecte* en la interpretació de l'obra, tal y com ara havéu pogut apreciar.

Peró es llàstima que, com dihem, aquest respecte no hi hagi sigut per part dels artistes. Per comparació ab la destrossa d'*El Capvespre*, la execució individual de *Siegfried* resulta menys dolenta; però considerada en si sola, poch de bo podém apuntar. Al tenor Grani, que ja l'any darrer li varem reconeix la bona voluntat y entussiasme ab que des-empunya sa tan intrincada part, volém ferli tota la justícia qu'ara mereix. Com més va sembla que fa més esforços per assimilar-se el tipo del noy héroe, que si en *El Capvespre* desconeix per complert, domina en cambi quelcóm més en aquesta obra, cuydant el paper ab extraordinari carinyo y ajustantse a ell en algunas situacions. Se'n figura que els notables cambis en el moviment general de l'obra que li ha senyalat el mestre Fischer, han induhit a dit tenor a donar també major vivesa al personatge, lo que havém notat especialment en el final del primer acte, quina interpretació es ben diferenta de la que'n oferi l'any anterior. Es un dels moments en qu'en Grani ha arribat a produhirnos la vera impressió del tipo, y per aixó, per haverse ajustat a la batuta del director, mereix un sincer aplauso. En altres passatjes continúan els notables defectes que li senyalarem llavors, ja per la considerable deficiencia de sas facultats, ja per no haverse compenetrat tot lo degut ab el poema, especialment en l'acte segón. Però en conjunt, tal com aquest any s'ha presentat, el *Siegfried* d'en Grani no es rebutjable.

Tampoch ho fora'l Wotan del senyor Arcangeli, ben acceptable vocalment (bastant superior al d'en Gnaccarini) si no desnaturalis el personatge ab una marcada accentuació dramática que gens li escáu. El drama ha de tenir sols lloch en l'ànima del deu. En el tercer acte, particularment, li falta tota grandiositat, devenint una vulgar figura d'òpera.

La pitjor interpretació es sens dubte la del singular tipo de Mime. El senyor Lucchi, ara com avans, destrossa per complert aquest personatge, donant equivocada expressió a todas las frases y una impressió totalment falsa de la figura del nano. S'hi troba a saltar molt del caràcter grotesch qu'ha de revestir, é hi sobra, en cambi, tot lo que de dramàtic hi posa. Podém afirmar ab tota convicció que aquest importantíssim paper segueix del tot desconeixentlo nostre públich, puig sa interpretació no pot haver sigut fins ara més errada.

Dels demés, poch de bo se'n pot tampoch dir. La senyora Picard ens dona una Brünhilda menys dolenta qu'en *El Capvespre*,

no perque ho fassi millor, sinó per la menor importancia de sa part. Li falta calor, passió, entussiasme en la dicció y grandiositat en els moviments. Menys mal de veu, però ¿qué'n fem de las veus si lo demés no hi acompanya? El seu accionat al despertar es també massa de comedia.

La part escénica tant ó més deplorable que l'any passat, puig el descuyt es més gran, particularment en las llums, que's mouhen sempre tart y malament. La decoració del darrer quadro no pot ésser més anti-artística, aixís pictórica com wagnerianament. ¿Per qué la mateixa decoració de la roca de las walkyrias, qu'apareix en las tres obras aquí representadas, se presenta distinta y de manera completament oposada en cada una d'ellas? Cosas del Liceu! ¿Per aixó'n varem pendre la molestia de ferne una de nova?

En resum, y passant per tots aquests y altres defectes (qu'es molt passar), la representació de *Siegfried* pot admetres comparada ab las anteriors; y fins posantnos en el fals terreno de prescindir del drama musical pera fixarnos sols en el trevall de la orquesta, hem de recomenarla a tot el qui vulgui coneixe la vera interpretació de dita obra. Aneuhi tots els amants del gran Art, y tancant els ulls á voltas, y altrás voltas sent cas omis dels cantants, podréu fruhir las excelencias de l'obra que la energia y talent del director alemany han salvat en part d'una profanació com las qu'estém acostumats a patir.

Per aquest *Siegfried* podém, donchs, retirar l'acostumat titol de *parodia* empleat com apreciació general. Y si en nostra má estigués l'omplir el teatre en cada representació, de bon grat ho fariam, pera demostrar que no'ns mena passió de cap género. D'aquell *Capvespre* a aquest *Siegfried* hi há un xich de diferencia, y'ls que més ne protestarem, més satisfacció sentim ara al cumplir el dever de ferho constar. Tant debó fos aixís sempre més!

JOAQUÍN PENA.

CONTRAST

...Y'l doctor, bo y dirigintse a la porta, li deya:

—El veig molt malaltó, senyora; no sé pas si n'eixirém. Demà de bon mati tornaré.—

Ella ho escoltà indiferent; després li donà la bona nit, tancà ab suavitat la porta y's ficà en sa cambra.

Era una cambra encatifada ab vellut rosa, luxosa y capritxosament amoblada. Las parets plenas de petits *étagers*, guarnits ab tota mena de futesas.

En el lloch més visible s'hi destacava un artístich tocador ab mirall grossissim. Sobre'l marbre del tocador hi havia una munió d'am-pollas ab essencias.

Se guaytà al mirall ab coqueteria; des-prés d'esguardar fixament son hermós rostre d'una gran puresa de linias, se cambià'l sen-zill *matinée* que portava per la bata rosa que li agradava tant a n'ell. Després arreglà sos sedosos cabells, extenentlos ab estudiada indolencia sa y enllà per son blanquissim front, y ab un diminut pulverisador se perfumà ab sa essencia favorita. Va mirarse y remirarse tres ó quatre voltas, y convensuda de qu'estava hermosa, s'encaminà á la cambra del malalt.

Alli, al mitj de la saleta, ab el llit cubert per un edredón de seda, jeya'l pobre nin. Cóm patia!

La claror de la palmatoria que sa mare deixa sobre la taula de nit, ferí sa vista;

obri'ls ulls, mirá á sa mare y mormolá pa-raulas incomprensibles.

Ella ni se'l mirá.

L'acotxá, y sense dirigirli una paraula ca-rinyosa sortida de l'ànima, com saben dirla las mares, s'assentá en un silló y comensá á llegir un llibre que portava.

Al cap d'una estona ressonaren passos.

Era ell, que com cada nit, desde que'l marit era fora, venia á véurela.

Preguntá pel nen ab complerta indiferencia, per obligació, per pura fórmula. S'as-sentá al costat d'ella y restaren quiets, par-lant baix. No se sentia més que'l respir inse-gur y desigual del infant malalt.

De sobte'l nin s'estremi ab convulsions d'agonia... Ells no's donavan compte de res. Abrassats fortament, ab son ardent peto-neig ofegavan els esbufechs del pobre nen moribond que, retorcentse ab convulsions nirviosas, semblava malehirlos...

ENRICH PAZ MARCALLÓ.

HOMICIDI

Se sab bé qui'l matá... Quan s'acabava hi havia en els seus ulls tanta fixesa, que creu tothom que ab l'ànima signava al cuch rosegador de sa vellesa.

Y'l cuch era un amich! Com la trenyina del jardí que ab el sol sembla de plata, ell brillava posantse purpurina; era un gran peix enmatllevant la escata.

El pobre vell, el sant varó, el bon home, va morir com se mor l'arbre que's rega ab aygua y sal... El mal-ferí una ploma y l'ofegá la tinta... A tants ofega!...

Se sab bé qui'l matá... Quan s'acabava en sos llabris visible un nom hi havia; mes semblá que un dimoni s'hi arrapava y lligava la llengua y la enmudía.

La llum qu'entrava al quarto era molt poca; tot era trist, tot ombra de misteri, y'ls petons me fugían de la boca com notas que sortissin de un psalteri.

Jo'l besava á aquell home que patia, mort alevosament, no en lluyta franca, ab l'arma que fa eterna l'agonia, que maneja la gent d'armilla blanca.

Pobre vell! No capia qu'en la terra hi haguessin homes mo't honrats per fora y criminals per dintre... Quína guerra hi havia en son cervell á darrera hora!

La post del pit pujava y s'abaixava, clohía'ls punys sovint y'ls desclohía, cruixía tot, y al cap s'agombolava tota la sanch que pel seu cos corria...

Se sab bé qui'l matá... Per la dressera pujá al cel l'esperit d'aquell bon pare; el mal amich també pujarhi espera fent á Deu y al diable bona cara.

Mes Deu ab set claus d'or el cel li tanca, y escríu, ja post el sol, ab llum d'estrellas: «Aprop meu sols hi vull la ovella blanca, y en mos jardins no més las flors poncellas.»

CLAUDI OMAR Y BARRERA.

BIBLIOGRAFIA

JUSTIFICACIÓ DEL REGIONALISME, per *Claudi Omar y Barrera*.—Perpinyà, Llibreria de Payrel, 1901.

Si al judicar un'obra s'hagués d'atendre tan sols a la intenció del autor, no més que alabansas ens mereixeria'l fascicle del senyor Omar y Barrera, puig en ell revela l'amor ab que contempla'l desvetllament de Catalunya, y la indignació que sent per las vexacions del poder central.

Peró com que las simpatias ó antipatias personals que puguin tenirse per l'escriptor, han d'esborrarse al examinar el treball, si's vol judicarlo imparcialment, ab tota franquesa exposarem la opinió que n'hem format després d'una detinguda lectura.

Son titul, y l'haverse publicat a Perpinyà (pera evitar compromisos), semblan donarli una especial importancia y gravetat, lo que podria esgarriar al llegidor que's deixés portar per las primeras impresions.

Avuy que tant vol alambicarse sobre'l veritable sentit de las paraulas *Catalanisme*, *Regionalisme* y *Nacionalisme*, més que may convé evitar eufemismes y confusions.

El titul *Justificació del regionalisme* no es en nostre concepte ben encertat: tal volta li escauria millor el de *Injusticias del centralisme* ó *Inconvenients del uniformisme*.

Pot dirse que l'obra del senyor Omar se reduheix a una recopilació de moltas de las innombrables queixas de Catalunya pels agravis rebuts de la politica espanyola: però aquest no es el veritable, ni molt menys l'únich fonament del *Catalanisme*, donchs una rahó d'actualitat no es suficient pera justificar per ella sola un moviment social y polítich com es el *Regionalisme*.

Podrán las vexacions sufertas despertar en alguns l'esperit catalanesch; tal volta aixó es lo qu'ha dut al senyor Omar, com a tants altres, a las filas regionalistas: però'ls que creyém tenir una base més forta y rahons més sólidas, no podem permetre que's propagui l'erro escampat per nostres enemichs, de que las protestas de Catalunya arrencan del malestar económic d'Espanya, y qu'hagin nascut a conseqüencia de las desfetas colonials.

Aixó es lo que critiquém en el senyor Omar, quin criteri no'ns sembla prou ferm ó ben fonamentat, com ho demostran las pessas qu'ell suposa justificants insertas com apèndix y que a nosaltres ens semblan no justificar res.

Feta aquesta salvetat, no tenim inconvenient en reconeixe que aquest fascicle es molt interessant, puig en ell, a més d'una bona intenció, s'hi remarcen datos ben aprofitables.

ORIOL MARTÍ.

Santiago Boy.—TINTA PERDUDA.—Barcelona.—*Imprempta de Marián Galve*.—

Encara que s'hagi de considerar la obreta *Tinta perduda*, del senyor Boy, com un aplech de treballs sense pretensions literarias, cal reconeixehi certa intuició de la vida del poble, y certa visió, si no de l'ànima, al menys de las costums de la més humil menestraleria barcelonina, tan típica y casulana.

En aquest sentit—y deixant de banda alguns recursos d'un cómic massa fort, recurros gastadíssims y un xich grollers—no deixan de trobarse en el llibre alguns quadrets notables per la espontaneitat y humorisme que revelan: exemples ne son *Lo Sant del Avi*; *Sabatas*, *sabatetas*, *noyas*..., *La capsa de mistos*.

Aquesta obreta, sense donar cap nota nova en el camp de las lletres catalanas, demostra que son autor està dotat d'un caràcter observador y reflexiu. La obreta es modesta, però creyém que'l senyor Boy pot produhir encara quelcóm més enlayrat y profund. Estudiant molt y abandonant certs procediments barroers, ho alcansará. Condicions no n'hi faltan.

—
François Périlhou.—LES JEUNES.—*Conférence sur les tendances de la jeune littérature faite à Paris le 2 juillet 1901 à la Mairie du VIe arrondissement*.—Edition de l'Effort.—Paris.—1901.

Les Jeunes, de Mr. François Périlhou, es un fascicle en el que s'exposan las novas formas que la literatura ha pres a Fransa. Mr. Périlhou va estudiant las diferentes escolas literarias—desde'ls parnassians fins als naturistas, y també las nombrosas revistas, porta-veus de las ditas escolas—fenthi consideracions, fillas algunas vegadas de cert *parti-pris* ab el que no hi estém conformes. Aixís, no creyém qu'en Vielé-Griffin ni en Gustave Khan siguin poetas detestables, com tampoch estém conformes ab alguns altres punts del fascicle. No obstant, aquest se llegeix ab gust, perque revela per part de son autor erudició y cultura, y resulta interessant fins coneixent las magnificas informacions que sobre las mateixas escolas publicà en *La Dépêche de Toulouse* l'eminent literat Mr. Gustave Uzanne ab el titul de *Modernités*. El final de la conferencia es un himne entusiasta a la joventut, y a una humanitat nova, dins de la qual deixarán d'existir—segons creu l'autor—tots els obstacles que impideixen la lliure expansió de la veritat, y en la que sols regnaran la joya y l'harmonia, desapareixenthi crítics, conferencians, censors, homes de lletres, etcétera.

G. ZANNÉ.

NOVAS

Diumenge a la tarda's celebrà la festa inaugural de l'«Associació Catalanista» d'Arenys de Mar, essent tal la gentada que hi concorregué, que'l teatre d'aquella població, ahont se celebrava l'acte, resultà insuficient malgrat ésser molt espaiós.

No dèsdigué aquest *meeting* de propaganda dels que ve celebrant la *Unió* per tot Catalunya, inculcant nostre salvador programa en tots els cors y totas las inteligencias. Els oradors foren aplaudidíssims, y en especial el president en Joseph M.ª Roca, acabantse l'acte com sempre ab el cant de *Els Segadors* y forts viscas a Catalunya.

En la nit del dissapte darrer el «Centre Escolar Catalanista» celebrà un important *meeting* en el local de l'agrupació catalanista «Los Segadors», de Sans. Devant d'una gran concurrència, pronunciaren entusiasmats y eloqüents discursos enaltint las Bases de Manresa's senyors Seguí, Solera, Martínez Serriñá y altres, resumint el president del «Centre Escolar» senyor Planells, que com els altres oradors promogué grans esclats d'entusiasme.

Sembla que'l «Centre Escolar Catalanista» prepara altres *meetings* en diferents pobles agregats, en tots els quals defensará, per convenir ara més que may, la doctrina catalanista en tota sa puresa y tot son radicalisme.

L'associació democràtica catalanista «Catalunya y Avant», celebrà'l passat dissapte una vetllada necrològica en honor del venerable patrici en Francisco Pi y Margall, vetllada que resultà de tot punt solemne.

La presidència estava ocupada pels senyors Marsans, president de l'associació, Pi y Suñer y Laporta. Fou llegida una biografia d'en Pi y Margall pel senyor Balmes, y a continuació'l senyor Roig y Pruna donà a conèixer un treball titulat *Pi y Margall y'l Catalanisme*, detenintse en l'estudi del discurs que pels darrers Jochs Florals escrigué l'ilustre patrici. Després parlaren els senyors doctor León y Luque, que ab sos conceptes radicals y patriòtics entusiasmá al públich; doctor Martí y Julià, que demostrá com en Pi y Margall se sentia en sos darrers temps catalanista de cor; Laporta, qu'evidenciá d'un modò eloqüent la mala fe ó la ignorancia dels que titllan de reaccionari al Catalanisme; Mallofré, que feu un detingut y lluminós estudi de la vida política y personalitat filosòfica d'en Pi y Margall; y Pi y Suñer, que digué qu'en Pi y Margall era en aquests temps l'únic vell que tenia rahó entre nosaltres, com la tenia Gladstone a Inglaterra treballant per la llibertat d'Irlanda, y com la

té Krüger lluytant per la independència del Transvaal.

S'aixecá la sessió després d'un sentit discurs de gracias del president.

Han demanat darrerament son ingrés en la *Unió Catalanista* en concepte d'entitats adheridas, la revista *Arxius de Cirugia* que's publica a Barcelona, el setmanari *Lo Campanar de Lleyda*, de Lleyda, y l'Associació Catalanista «Comtat d'Urgell», de Balaguer.

Hem rebut ptas. 0'50 de donya Francisca Farreras, y 0'50 de donya Francisca Dalmau, ab destí a la subscripció oberta entre las donas catalanas pera regalar una bandera a la *Unió Catalanista*. Fins ara, pera dita subscripció, s'han rebut en aquest periòdich pessetas 34'75, qu'hem entregat a qui correspon, conforme hem anat rebentlas.

En la nit del 7 del corrent l'«Orfeo Catalá» donà en el teatre de Novetats un concert commemoratiu de sa darrera excursió al Mitjida de Fransa, executant las pessas qu'en anteriors concerts més éxit havian tingut.

El públich, qu'omplia'l teatre a vessar, tributá al Orfeo grans y merescudas ovacions al final de las obras que s'executaren, obligant a repetirne varias.

Fou, donchs, una gran vetllada pera l'Orfeo.

L'«Associació Musical» donà'l dia 4 a la nit, en la Sala Chassaigne, son segon concert, en el que'l quarteto interpretá composicions de Schubert y Mendelssohn, que valgueren molts aplausos als senyors Sánchez, Segura, Gálvez y Dini, haventse de repetir el *scherzo* del *Quarteto* de Mendelssohn. El senyor Dini y'l senyor Pellicer executaren la *Sonata* de Saint-Saëns pera violoncello y piano, essent també molt aplaudits.

Ha sigut fundada la societat choral *Ars Chorum* pel pianista Arthur Marcet, tenint per objectiu propagar la música dels nostres clàssichs, havent tingut lloch el dia 24 del passat novembre la sessió preparatoria, en la que s'aprobaren els estatuts y s'elegí la junta en aquesta forma:

President, Amia Badia; vispresident, Joseph Albareda; director artístich, Arthur Marcet; secretari, Joan Alberni; vis-secretari, Bonaventura Pedemonte; tresorer, Joan Piers; comptador, Cristófol Massó; bibliotecari, Joaquim Aldrich; vocal primer, Manel Ribé; vocal segon, Alfred Nogué; vocal tercer, Fabià Abadal.

S'ha publicat a Girona la Memoria del senyor Serrat y Banquells premiada en el Certamen de l'associació regionalista «L'Escut Emporita» de La Bisbal, y que versa sobre *La industria suro-tapera al Baix Ampurdà*, constituint un important treball en que's donan interessants detalls sobre la elaboració del suro, y molts datos respecte a lo que ha influït aquesta indústria en la riquesa de la província de Girona, malgrat la falta de protecció dels governs. Varis quadros demostratius de lo qu'exportan en aquest ram las poblacions gironinas completan aquesta obra, ab la que son autor fa un bon servey a son pais. Preu, 1 pesseta.

Per la companyia de Romea, que dirigeix el primer actor don Enrich Borrás, s'estrenarà un d'aquests dias el drama en tres actes *Senyors de paper*, original de nostre benllogut company en Pompeyus Gener.

El mateix dia del estreno, en totes las llibrerias y en l'Administració de JOVENTUT, se posarà a la venda dita obra, ab la que s'augmenta la colecció de las que forman la Biblioteca de JOVENTUT, essent tirada e impre-

sa en el mateix paper, caràcters y dimensions que las ja publicadas.

L'acreditat llibreter en Joan Baptista Batlle ha tingut l'atenció d'enviarnos el *Catàlech* de sa llibreria, com sol fer anyalment.

Ha visitat nostra redacció la revista *Juventud*, que's publica a Madrid, y ab la que establím gustosos el cambi.

Els coneguts industrials senyors Baudrich y Carbonell han confeccionat unas catifas vistosamente decoradas ab ornamentals patriòtics, figurant al mitj l'escut de las quatre barras. Poden utilitzar-se per las dugas caras, puig en abdugas hi há'l mateix dibuix ab diferent color y obtingut en el mateix teixit: podent també empleyarse com a tapissos ó gallarets, ab notable caràcter decoratiu.

L'acreditada casa del «Paper Boer», pera cigarrets, ha publicat son almanach pera 1902, figurant en la tarja un elegant dibuix d'en Ramon Casas.

Fidel Giró, impressor. — Carrer Valencia, 311.

ANY TERCER DE "JOVENTUT" REGALO ALS SUSCRIPTORS

En nostre desitj de correspondre al favor que'ns ha dispensat el públich, y mercès a un contracte fet ab l'acreditada casa **HOYOS, ESTEVA Y C.^a**, quin desinteressat concurs cal remerciar, aném a realisar una idea que feya temps ens afalagava.

La casa **HOYOS, ESTEVA Y C.^a** ha adquirit dels hereus del malaguanyat escultor Novas la propietat del original y'ls drets de reproducció de la estatua del gran defensor de las llibertats de Catalunya

EN RAFEL DE CASANOVA

y n'ha fet pel nostre compte **UNA REDUCCIÓ ARTÍSTICA**, imitant bronze, que, ab l'aditament d'un hermós sòcul, mida 40 centímetres d'alsaria.

Tot subscriptor a **JOVENTUT** per un any, a comptar desde'l primer de janer de 1902, **REBRÀ GRATIS** un exemplar d'aquesta reproducció, bastant presentar en dit establiment (Cardenal Casañas, 4) el **VAL** qu'entregarém junt ab el rebut de subscripció anyal.

L'Administració de **JOVENTUT** y la casa **HOYOS, ESTEVA Y C.^a** han contractat formal compromís de no vendre cap exemplar d'aquesta reproducció, **SÍ'A'L QUE'S VULGA'L PREU QUE S'OFEREIXI.**

Creyém que al públich li sabrán grat els sacrificis qu'abdugas parts s'han imposat en aquest acte de **PROPAGANDA CATALANISTA**, donchs pot fàcilment compendres que'l valor intrínsec de cada exemplar de dita reproducció, en venda normal, seria superior al preu de subscripció de **JOVENTUT.**

Ditas estatuas quedaran llestas aquesta setmana.

Peró, ademés, la casa **HOYOS, ESTEVA Y C.^a** ha fet un'altra reproducció del tamany del original, ó sia de 125 centímetres, a propòsit pera figurar en els despatxos dels particulars ó salas d'actes de las entitats catalanistas. Els exemplars d'aquesta altra reproducció de la estatua del **GRAN PATRICI CATALÀ**, se venen al preu de **150 pessetas**. No obstant, fins al 15 del proxim janer, els lectors d'aquest periòdich els poden adquirir ab una **GRAN REBAIXA**, ó sia per la cantitat de **55 pessetas** cada un, mitjansant la presentació en l'establiment de **HOYOS, ESTEVA Y C.^a**, del **CUPÓ** que va dintre cada número de **JOVENTUT.**